

Souhrnná teritoriální informace:

Brazílie

Zastupitelský úřad 20. 8. 2021 12:14

Brazílie je největší zemí Latinské Ameriky. Jedná se o federativní republiku, která sdružuje Federální distrikt a 26 států. Hlavním městem je Brasília. Státy: Acre (AC), Alagoas (AL), Amapá (AP), Amazonas (AM), Bahia (BA), Ceará (CE), Distrito Federal (DF), Espírito Santo (ES), Goiás (GO), Maranhão (MA), Mato Grosso (MT), Mato Grosso do Sul (MS), Minas Gerais (MG), Pará (PA), Paraíba (PB), Paraná (PR), Pernambuco (PE), Piauí (PI), Rio de Janeiro (RJ), Rio Grande do Norte (RN), Rio Grande do Sul (RS), Rondônia (RO), Roraima (RR), Santa Catarina (SC), São Paulo (SP), Sergipe (SE), Tocantins (TO). Každý ze států má svého guvernéra, vládu i státní legislativu.

Výkonnou moc má prezident, který je současně hlavou vlády. Dne 1. ledna 2019 nastoupil do úřadu prezident Jair Messias Bolsonaro (k datu aktualizace bezpartijní). Úřad viceprezidenta převzal Antônio Hamilton Martins Mourão.

Brazílská justice má čtyři úrovně: Nejvyšší federální soud (STF), Nejvyšší soud (STJ) a stupeň federálních a regionálních soudů.

Dlouhodobě patří Brazílie k velmi složitým exportním trhům. Důvodem je především ochranářství skryté ve velmi složitém systému cel a daní. Pro zahraniční firmy, které mají v úmyslu vyvážet do Brazílie, je zásadně důležité si uvědomit, že spolehlivý export vyžaduje pečlivý průzkum trhu, získání spolehlivých místních zástupců a kvalifikovaných daňových poradců. Z těchto důvodů je pro úspěšný vývoz nutno počítat s přípravou v řádu let a s poměrně vysokými investicemi do místního poradenství. Současná vláda slíbila reformy s cílem modernizovat ekonomiku a více otevřít trh. Nicméně pod tlakem negativních ekonomických důsledků pandemie COVID-19 a s výhledem na volby v roce 2022 klesají šance na uskutečnění těchto reforem a na zjednodušení daňových a celních bariér.

Pro ekonomickou budoucnost Brazílie je důležité co nejdříve uklidnit zahraniční investory, protože v roce 2020 získala BFR 34,2 miliardy USD těchto investic, což byl pokles o 50 % ve srovnání s rokem 2019. Podle zdrojů, jako je například Economic Intelligence Unit (EIU) nebo Deloitte, lze počítat s návratem k ekonomickému růstu v Brazílii v roce 2021. Po poklesu HDP o 4,3 % v roce 2020 očekávají tyto analytické instituce růst HDP o 3,2 % v roce 2021. Soukromá spotřeba domácností, která je důležitým indikátorem mj. i pro vývozce do Brazílie, by se měla v roce 2021 zvýšit o 3,4 %. To představuje podstatnou změnu ve srovnání s rokem 2020, kdy spotřeba domácností poklesla o 5,8 %. Brazílský vývoz by podle citovaných nezávislých agentur měl v letošním roce vzrůst o 1,5 %. Co je ovšem z pohledu českých exportérů důležitější, je odhad, podle kterého by měl import BFR v letošním roce dosáhnout růstu o 7,4 %.

Zajímavý se v tomto pohledu jeví předpokládaný vývoj struktury tvorby HDP v Brazílii. Vývoz BFR v roce 2020 zachraňovalo především zemědělství, zatímco podíl průmyslu na exportu klesl na nejnižší úroveň za uplynulých 40 let. V roce 2021 by se měl podíl průmyslu na tvorbě HDP zvýšit o 3,1 %. Z hlediska obchodní svobody se situace v BFR v roce 2021 dále zhoršila. Podle prestižního Index of Economic Freedom 2021 poklesla BFR na 143. místo ve světě a je až na 24. místě ohledně míry ekonomické svobody v rámci Latinské Ameriky. Zhoršení nastalo zejména v oblasti vymahatelnosti práva, ochrany vlastnických práv a přehlednosti daňového zatížení.

Základní údaje	
Hlavní město	Brasília
Počet obyvatel	213,19 mil. (2021)
Jazyk	Portugalština
Náboženství	katolíci (50 %), protestanti (31 %), bez vyznání (10 %)
Státní zřízení	Federativní republika, prezidentský systém
Hlava státu	Jair Messias Bolsonaro
Hlava vlády	Jair Messias Bolsonaro
Název měny	Brazílský real
Cestování	
Časový posun	- 4 až (v létě - 5 hodin)
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Sandra Lang Linkensederová
Ekonomický úsek	Ondřej Kašina
Konzulární úsek	Tomáš Loníček, ZVZÚ
CzechTrade	Miroslav Mandřák
Czechinvest	Miroslav Mandřák
Ekonomika	
Nominální HDP (mld. USD)	1 557,0
Hospodářský růst (%)	3,2
Inflace (%)	5,4
Nezaměstnanost (%)	12,0

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

4 Kulturní a obchodní jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchrana, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Oficiální název státu: República Federativa do Brasil, Brazilská federativní republika (zkratka BFR)

Brazílie je demokratická federativní republika s prezidentským systémem. Hlavou státu je prezident, který zároveň stojí v čele vlády. Prezident je volen na čtyřleté funkční období s možností jednoho opětovného zvolení na další, bezprostředně navazující funkční období. Prezident sám jmenuje ministry své vlády. V čele jednotlivých států federace stojí demokraticky volený guvernér.

Hlavním legislativním orgánem je dvoukomorový Národní kongres, který se skládá z Poslanecké sněmovny a Federálního senátu. Sněmovna má 513 poslanců, kteří jsou voleni na čtyři roky. Senát má 81 členů volených na osm let.

Dne 1. ledna 2019 nastoupil do úřadu demokraticky zvolený prezident Jair Messias Bolsonaro (původně člen konzervativní strany Partido Social Liberal, nyní bezpartijní).

Obecně se očekávalo, že se vláda prezidenta Bolsonara bude snažit zemi ekonomicky modernizovat a zejména více otevírat její trh, který až dosud patří k těm nejvíce uzavřeným z hlediska daní, cel a dalších omezení komplikujících dovozy v zájmu anachronické ochrany domácích výrobců. V roce 2019 se uskutečnily některé kroky naznačeným liberálním směrem, avšak pandemie COVID-19 v roce 2020 všechny tyto reformy odsunula na vedlejší kolej a způsobila propad ekonomiky o 7,5 %.

Složení vlády Brazilské federativní republiky (ke dni 5. 5. 2021):

Ministerstva – ministryně/ministr (strana)

Zemědělství a zásobování – Tereza Cristina (DEM) Pro občanské záležitosti – João Roma (Republicanos) Věda, technologie, inovace – Marcos Pontes (PSL) Komunikace – Fábio Faria (PSD) Obrana – Walter Braga Netto (–) Regionální rozvoj – Rogério Marinho (–) Ekonomie – Paulo Guedes (–) Školství – Milton Ribeiro (–) Infrastruktura – Tarcísio Gomes de Freitas (–) Spravedlnost a veřejná bezpečnost – Anderson Torres (PSL) Životní prostředí – Ricardo Salles (–) Důlní průmysl a energie – Bento Albuquerque (–) Záležitosti žen, rodiny a lidská práva – Damares Alves (–) Zahraniční vztahy – Carlos Alberto Franco França (–) Zdravotnictví – Marcelo Queiroga (–) Turistika – Gilson Machado (–)

Nejvyšší kontrolní úřad Unie – Wagner Rosário (–)

Úřady (Secretarias) se statutem ministerstev (podřízené prezidentovi): Úřad vlády – Flávia Arruda (PL) Generální sekretariát vlády – Onyx Lorenzoni (DEM) KPR ředitel civilní části – Luiz Eduardo Ramos (–) KPR Institucionální bezpečnost – Augusto Heleno (–) Další orgány se statutem ministerstva (podřízené prezidentovi): Generální advokatura Unie – André Mendonça (–) Prezident Centrální banky – Roberto Campos Neto (–)

1.2 Zahraniční politika země

Brazílie je regionální velmocí, silně ovlivňující země jižní a Latinskou Ameriku. Brazílie má postavení 10. největší světové ekonomiky a prakticky nevýznamnějšího vývozce komodit, které ji permanentně drží na místě významného globálního hráče.

K rozšiřování svého vlivu Brazílie využívá zejména Organizaci amerických států, Unii jihoamerických národů, zónu volného obchodu Mercosur, sdružení BRICS (Rusko, Čína, Indie, JAR) a Společenství portugalsky mluvících zemí (Comunidade dos Países de Língua Portuguesa), někdy zvané Lusofonie. Jde o sdružení devíti států, ve kterých je úředním nebo jedním z úředních jazyků portugalská. Krom Brazílie a Portugalska jsou členy Angola, Guinea-Bissau, Kapverdy, Mosambik, Svátý Tomáš a Princův ostrov, Východní Timor a Rovníková Guinea.

Předchozí levicové vlády prezidentů Luly a Rousseffové kladly mimořádný důraz na spolupráci v rámci BRICS, zejména s Ruskem, Indií a Čínou. Prezident Bolsonaro se mnohem více sblížil se Spojenými státy a Kolumbií, s ním sdílí kritický postoj k Chávezovskému režimu ve Venezuele. Dále zlepšil vztahy s Japonskem, Jižní Koreou, Izraelem a Tchaj-wanem. Zaujal silně protičínský postoj a dostal se do sporu s Ruskem kvůli Venezuele, čímž spolupráci v BRICS značně ochladil. Brazílie se vojensky a diplomaticky angažuje zvláště ve dvou krizových oblastech – ve Východním Timoru a na Haiti.

Brazílie dlouhodobě usiluje o trvalé členství v Radě bezpečnosti OSN a dále usiluje o členství v Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).

V červnu 2019 EU a země MERCOSUL (Argentina, Brazílie, Uruguay, Paraguay) dosáhly politické shody o budoucí obchodní dohodě. Brazílie byla protagonistou v dosažení této dohody po 20 letech vyjednávání. Nyní probíhají složité a časově náročná jednání o konkrétních podmínkách dohody. Anti-globalistická rétorika prezidenta Bolsonara a údajné napomáhání ilegálnímu odlesňování Amazonie zhoršovaly v uplynulých dvou letech renomé Brazílie v některých zemích, zejména zemích EU. Předmětem kritiky je především environmentální politika současné brazilské vlády a některé státy EU aktuálně podmiňují schválení obchodní dohody mezi EU a MERCOSUL konkrétními nápravnými kroky Brazílie v této oblasti.

1.3 Obyvatelstvo

Počet obyvatel (2020): 211,8 mil. Hustota obyvatelstva: 24,4 obyvatel / km² Rozmístění obyvatelstva v rámci teritoria je velmi nerovnoměrné. V městských aglomeracích, které představují 0,63 % rozlohy, žije 84,6 % populace.

Obyvatelstvo podle států (2017): São Paulo – 45,09 mil.; Minas Gerais – 21,12 mil.; Rio de Janeiro – 16,72 mil.; Bahia – 15,34 mil.; Rio Grande do Sul – 11,32 mil.; Paraná – 11,32 mil.; Pernambuco – 9,47 mil.; Ceará – 9,02 mil.; Pará – 8,37 mil.; Maranhão – 7,00 mil.; Santa Catarina – 7,00 mil.; Goiás – 6,78 mil.; Amazonas – 4,06 mil.; Paraíba – 4,03 mil.; Espírito Santo – 4,02 mil.; Rio Grande do Norte – 3,51 mil.; Alagoas – 3,38 mil.; Mato Grosso – 3,34 mil.; Piauí – 3,22 mil.; Distrito Federal – 3,04 mil.; Mato Grosso do Sul – 2,71 mil.; Sergipe – 2,29 mil.; Rondônia – 1,81 mil.; Tocantins – 1,55 mil.; Acre – 0,83 mil.; Amapá – 0,80 mil.; Roraima – 0,52 mil.

Průměrný roční přírůstek obyvatelstva: 0,77 % Demografické složení: ženy 51,6 %, muži 48,4 % Podíl obyvatelstva: 0 – 14 let: 23,8 % 15 – 24 let: 16,5 % 25 – 54 let: 43,7 % 55 – 64 let: 8,4 % nad 65 let: 7,6 % Národnostní složení: Brazilci – 48,5 % evropského původu, 43 % míšeného původu, 7 % afrického původu, 1 % asijského původu, 0,5 % původní indiánské obyvatelstvo. Náboženské skupiny: Křesťanství 31 % (katolíci 50 %, protestanti, letniční a novodobá letniční hnutí 31 %), ostatní náboženství 8,03 % (tradiční africké 2 %), bez vyznání 10 %. Úřední jazyk: portugalština

Ostatní nejčastěji používané jazyky: španělština angličtina Španělština je srozumitelná z důvodu příbuznosti s portugalštinou a komunikace s okolními latinskoamerickými státy. Angličtina je do určité míry rozšířena v obchodních kruzích a mezi mládeží. Znalost cizích jazyků je celkově velmi nízká.

Administrativně správní členění: Brazílie je tvořena 26 státy a 1 federálním distriktem s hlavním městem Brasília. Státy: Acre (AC), Alagoas (AL), Amapá (AP), Amazonas (AM), Bahia (BA), Ceará (CE), Distrito Federal (DF), Espírito Santo (ES), Goiás (GO), Maranhão (MA), Mato Grosso (MT), Mato Grosso do Sul (MS), Minas Gerais (MG), Pará (PA), Paraíba (PB), Paraná (PR), Pernambuco (PE), Piauí (PI), Rio de Janeiro (RJ), Rio Grande do Norte (RN), Rio Grande do Sul (RS), Rondônia (RO), Roraima (RR), Santa Catarina (SC), São Paulo (SP), Sergipe (SE), Tocantins(TO).

2 Ekonomika

Podkapitoly:

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

2.1 Základní údaje

Po hlubokém propadu HDP se v roce 2021 předpokládá jeho mírný růst. Ten však může být narušen projevy vnitropolitické nestability s výhledem na volby v roce 2022. Inflace by podle oficiálních zdrojů v roce 2021 měla dosáhnout úrovně 5,4 %, nicméně nezávislé zdroje udávají inflaci podstatně vyšší, u některých druhů základních potravin až 60 %. Nezaměstnanost v květnu 2021 dosáhla 14,4 %. Kromě toho žije okolo 70 milionů občanů v "šedé" neformální ekonomice.

BFR vyváží především suroviny a potraviny: železnou rudu, ropné výrobky, celulózu, kukuřici, sóju, kuřecí maso, hovězí maso a cukr.

Dováží především: průmyslové výrobky, umělá hnojiva, chemické výrobky, trubky a ventily, telekomunikační zařízení, součásti automobilů a automobily.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,8	1,4	-4,1	3,2	2,0
HDP/obyv. (USD/PPP)	15 272,7	15 683,4	15 170,0	15 770,0	16 280,0
Inflace (%)	3,7	3,7	4,5	5,4	3,3
Nezaměstnanost (%)	11,6	11,0	16,7	14,4	9,4
Export zboží (mld. USD)	239,5	225,8	210,7	233,6	240,7
Import zboží (mld. USD)	186,5	185,4	167,4	193,4	207,2
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	53,1	40,5	57,4	50,2	39,8
Průmyslová produkce (% změna)	0,8	-1,2	-7,0	3,5	2,0
Populace (mil.)	208,5	210,2	211,8	213,3	214,8
Konkurenceschopnost	72/140	71/141	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	5/7	N/A

Zdroj: EIU, OECD, WEF

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

V současnosti (květen 2021) je brazilské hospodářství pod silným vlivem negativních dopadů pandemie COVID-19. Federální vláda od roku 2020 uskutečnila dvě vlny vyplácení podpor pro osoby ohrožené chudobou a bez formálního zaměstnání. Předpokládá se, že těchto lidí je v BFR 65 milionů. Vládní výdaje způsobené dopady pandemie vytvářejí tlak na další růst schodku veřejných financí.

Deficit platební bilance dosáhl v březnu 2021 podle Centrální banky 0,48 % HDP. Devizové rezervy se pohybovaly okolo 2 trilionů USD. Zahraniční dluh činil 47 miliard USD na konci roku 2020.

Veřejné finance	
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-7,3
Veřejný dluh (% HDP)	95,8
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-20,0
Daně	
PO	15 %
	Progresivní

V případě BFR je zřejmé, že zahraniční zadlužení je pro tuto zemi kontinentálních rozměrů podstatně méně nebezpečné nežli nesrovnalosti v oblasti monetární a případné psychologické tlaky vzniklé politickým napětím.

FO	dle příjmu od 7,5 % až k 27,5 %
DPH	Mezi 17 % až 19 %, luxusní zboží 25 %

2.3 Bankovní systém

Bankovní soustavu upravuje zákon č. 4595/1964. Mezi hlavní instituce, které mají klíčový vliv na fungování bankovní soustavy, patří: Brazílská centrální banka (Banco Central do Brasil), která je vázána na Ministerstvo financí a je výkonným orgánem provádějícím politiku stanovenou Výborem pro monetární politiku. Výbor pro monetární politiku (Comitê de Política Monetária - COPOM) stanovuje tzv. základní úrokovou míru ekonomiky SELIC, je odpovědný za vydávání oběživa, stanovuje podmínky fungování centrální banky, determinuje základní charakteristiku bankovek a mincí, určuje směrnice a normy týkající se směnných kursů a koordinuje národní monetární politiku s investiční politikou vlády; jeho prezidentem je ministr financí. Komise pro kapitálové hodnoty (Comissão de Valores Mobiliários) je podřízena Ministerstvu financí a jejím základním úkolem je regulace kapitálového trhu a dohled nad ním. Brazílská Banka (Banco do Brasil) je komerční bankou, ve které většinový podíl drží federace. Mimo činnost komerční je také zodpovědná za provádění úvěrové a monetární politiky federální vlády pod dohledem Výboru pro monetární politiku.

Národní banka pro hospodářský a sociální rozvoj (Banco Nacional de Desenvolvimento Econômico e Social - BNDES) je hlavním nástrojem k provádění investiční politiky federální vlády. Federální stát vlastní následující obchodní banky: Banco do Brasil S.A., Banco do Nordeste do Brasil S.A., Banco do Amazônia S.A., Banco Meridional do Brasil S.A., Banco Regional de Brasília. Jednotlivé státy vlastní své komerční banky, operující pouze na jejich územích. Hlavními komerčními bankami dle bilanční sumy jsou: Itaú Unibanco, Banco do Brasil, Caixa Econômica Federal (CEF), Banco Bradesco, Santander Banespa, ABN Amro a Safra.

K významným zahraničním bankám působícím v Brazílii patří Banco Santander, ABN Amro, HSBC, Citibank, Credit Suisse, JP Morgan Chase, BNP Paribas, Deutsche Bank a další. Mezi hlavní pojišťovací ústavy lze zařadit Porto Seguro, AGF Brasil Seguros, Braseg, Paulista Seguros, Itaú Seguros, Paglimar a Marítima Seguros.

V červnu 2021 zvýšila Brazílská centrální banka základní menově politickou sazbu na 4,25 % v reakci na rostoucí riziko inflace.

2.4 Daňový systém

Daňový systém je rozdělen mezi daně, regulační poplatky, správní poplatky, poplatky ze státních zakázek a sociální příspěvky. Je v neustálém pohybu a každoročně zaznamenává úpravy na všech svých úrovních. Základní daně vybírané v Brazílii podle úrovně státní správy: daň vybírá unie: Dovožní – Imposto de Importação (II), Vývozní – Imposto de Exportação (IE), Z příjmů – Imposto de Renda (IR), Z průmyslových výrobků – Imposto sobre Produtos Industrializados (IPI), Z finančních operací – Imposto sobre Operações Financeiras (IOF), Z vlastnictví zemědělských pozemků – Imposto sobre Propriedade Territorial Rural (ITR) daň vybírají státy federace a Federální distrikt: Dědická a darovací – Imposto sobre Transmissão Causa Mortis e Doações (ITCD), Z oběhu zboží a služeb – Imposto Sobre Circulação de Mercadorias e Serviços (ICMS), Z vlastnictví motorových vozidel – Imposto sobre a Propriedade de Veículos Automotores (IPVA) daň vybírají obce a Federální distrikt: Pozemková – Imposto Predial Territorial Urbano (IPTU), Z převodu nemovitostí – Imposto sobre Transmissão de Bens Imóveis (ITBI), Ze služeb (kromě těch, které podléhají ICMS) – Imposto sobre Serviços (ISS) Vybírání příspěvků sociálního charakteru na úrovni Unie příspěvek vybírá unie: Příspěvek na financování sociálního zabezpečení (COFINS), Program sociální integrace/Program vytváření majetku státních zaměstnanců (PIS/PASEP), Příspěvek z čistého zisku (CSLL), Dočasný příspěvek z oběhu finančních prostředků (CPMF), Příspěvek na sociální zabezpečení (vybírán z příjmů OSVČ).

Současná vláda slíbila reformu s cílem zjednodušit daňový systém a tím i více otevřít trh. Dosud však tato reforma nebyla uskutečněna.

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

Podkapitoly:

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

V roce 2020 poklesl vývoz z EU do BFR o 12,9 % a dovoz EU z BFR o 13,3 %. Ve stejném období obchod BFR s USA poklesl 23,2 %.

BFR vyvážela zejména: soju, ropu, bitumeny, železnou rudu, maso a celulózu.

BFR dovážela zejména: stroje a zařízení, plovoucí platformy, pohonné hmoty, hnojiva, chemikálie

Obchod BFR s Čínou však v roce 2020 vzrostl o 3,8 %, což dále potvrdilo narůstající čínskou dominanci v obchodních vztazích s Brazílií.

Obchodní výměna s EU (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z EU (mil. EUR)	31 408,3	32 259,9	27 663,2	N/A	N/A
Import do EU (mil. EUR)	29 192,5	26 814,3	24 967,7	N/A	N/A
Saldo s EU (mil. EUR)	-2 215,9	-5 445,7	-2 695,6	N/A	N/A

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

Vývoz ČR do BFR v roce 2020 zaznamenal pokles o 10,9%, což je lepší výsledek nežli průměr exportu EU do BFR, který se propadl o 12,9 %.

Vývoz BFR do ČR se v roce 2020 snížil o 21,8 %.

BFR z ČR dovážela zejména: Čerpadla hmot pohon, mazadel pro píst. motory Části, součásti ostatní letounů, vrtulníků Kaučuk butadien-styren (SBR), karbox(XSBR)-ost Zař.pro autom.zprac.dat,obs.CPU+vstup/výstup jednotku,i kombin. Soupravy kabelů zapalov.pro auta, letadla, lodě Nakladače lopatové čelní Části, přísluš. ost. traktorů, aut. osob, náklad. ap Části motorů pístových vznět. s vnitř. spalov.

BFR do ČR vyvážela zejména: Léky s insulinem, Buničina dřevná, nátrón, Tabák odřapíkový částečně, úplně Feroniob Části, součásti strojů, přístr. klimatizačních Pokrutiny, odpad po extrahování sojového oleje Dělené maso a droby ze slepic, zmrazené

Obchodní výměna s ČR (mld. czk)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z ČR (mld. CZK)	7,5	8,3	7,4	N/A	N/A
Import do ČR (mld. CZK)	8,1	6,2	4,9	N/A	N/A
Saldo s ČR (mld. CZK)	0,6	-2,1	-2,5	N/A	N/A

Zdroj: ČSÚ

3.2 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

V červnu 2019 EU a země MERCOSUL (Argentina, Brazílie, Uruguay, Paraguay) dosáhly politické shody o budoucí obchodní dohodě. Brazílie byla protagonistou v dosažení této dohody po 20 letech vyjednávání. K datu vypracování této STI nadále pokračují jednání vlády BFR a orgánů EU o podrobnostech dohody. Některé evropské země zjevně nejsou nakloněny podpisu FTA s BFR z důvodu obav levnějších zemědělských dovozů do jejich zemí. Proto lze očekávat, že cesta k realizaci FTA bude dlouhá a složitá.

Smlouvy s ČR

- 1 Základní dohoda o vědecko-technické spolupráci mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Brazílské federativní republiky, Brasília, 02.07.1985. Vstup v platnost: 26.01.1990
- 1 Smlouva mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Brazílské federativní republiky o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a Protokol, Brasília, 26.08.1986. Vstup v platnost: 14.11.1990
- 1 Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Brazílské federativní republiky o hospodářské a průmyslové spolupráci, Praha, 12.04.2008. Vstup v platnost: 20.10.2009
- 1 Ujednání mezi Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a Ministerstvem školství Brazílské federativní republiky o spolupráci v oblasti vysokého školství a vědy na léta 2009 - 2011, Brasília, 06.11.2008. Vstup v platnost: 06.11.2008 (platí, čl. 8 – automatické prodlužování na 3 roky, dokud jedna ze stran písemně nevypoví)
- 1 Memorandum o porozumění mezi Ministerstvem pro místní rozvoj České republiky a Ministerstvem cestovního ruchu Brazílské federativní republiky o spolupráci v oblasti cestovního ruchu, Brasília, 27.03.2012. Vstup v platnost: 27.03.2012
- 1 Memorandum o přistoupení ČR do brazilského programu stipendií Věda bez hranic, Brasília 25.11.2014 Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Brazílské federativní republiky o spolupráci v záležitostech obrany, Praha, 13.09.2010
- 1 Smlouva o sociálním zabezpečení, 9. 12. 2020

3.3 Rozvojová spolupráce

ČR neposkytuje v bilaterální rovině Brazílii žádnou formu rozvojové pomoci. Zprostředkovaně se ČR podílela na rozvojové pomoci poskytované EU, která v letech 2007 - 2013 na základě Country Strategy Paper (CSP) pro toto období dosáhla celkové výše 61 mil. EUR. V aktuálním finančním období 2014 - 2020 již Brazílie vzhledem k síle své ekonomiky není způsobilá pro účast na bilaterálních projektech financovaných z rozvojových fondů EU, nicméně EU se stále podílí na různých regionálních a tematických programech.

Jako jediný doporučitelný způsob eventuální rozvojové spolupráce se zemí kontinentálního rozměru a významu, kterou BFR je, lze uvést případy typu "Aid for Trade", kdy prostředky na rozvojové projekty jsou efektivně napojeny na budoucí zakázky českých firem.

3.4 Perspektivní obory (MOP)

Brazílie skončila první čtvrtletí roku 2021 s velmi smíšenými výsledky hospodářství, když se nesmělé náznaky ekonomického oživení srážely s obavami investorů způsobenými nestabilitou politického prostředí. Spory mezi federální vládou a vládami států BFR okolo metody boje proti pandemii COVID-19 a jejich intenzitě nejen vedou k narůstajícímu počtu obětí, ale rovněž zneklidňují podnikatele a domácí i zahraniční investory. Podle zdrojů, jako je například Economic Intelligence Unit (EIU) nebo Deloitte, lze počítat v Brazílii s návratem k ekonomickému růstu v roce 2021.

Po poklesu HDP o 4,3 % v roce 2020 očekávají tyto analytické instituce růst HDP o 3,2 % v roce 2021. Soukromá spotřeba domácností, která je důležitým indikátorem mj. i pro vývozce do Brazílie, by se měla v roce 2021 zvýšit o 3,4 %. To představuje podstatnou změnu ve srovnání s rokem 2020, kdy spotřeba domácností poklesla o 5,8 %. Brazílský vývoz by podle citovaných nezávislých agentur měl v letošním roce vzrůst o 1,5 %. Co je ovšem z pohledu českých exportérů důležitější, je odhad, podle kterého by měl import BFR v letošním roce dosáhnout růstu o 7,4 %. Zajímavý se v tomto pohledu jeví předpokládaný vývoj struktury tvorby HDP v Brazílii.

Vývoz BFR v roce 2020 zachraňovalo zemědělství, zatímco podíl průmyslu na exportu klesl na nejnižší úroveň za uplynulých 40 let. V roce 2021 by se měl podíl průmyslu na tvorbě HDP zvýšit o 3,1 %. Z hlediska obchodní svobody se situace v BFR v roce 2021 dále zhoršila. Podle prestižního Index of Economic Freedom 2021 poklesla BFR na 143. místo ve světě a je až na 24. místě ohledně míry ekonomické svobody v rámci Latinské Ameriky. Zhoršení nastalo zejména v oblasti vymahatelnosti práva, ochrany vlastnických práv a přehlednosti daňového zatížení.

Civilní letecký průmysl

Vedle produkce klasických dopravních letadel (Embraer) je dvousetmilionová Brazílie dlouhodobě rozsáhlým trhem, pokud jde o vrtulníky

a ultralehká letadla. Strategická spolupráce českých firem vytváří pozitivní referenci pro uplatnění dalších výrobků českého leteckého průmyslu v Brazílii.

Vodohospodářský a odpadní průmysl

V oblasti ekologické likvidace odpadů a čištění vody existuje v Brazílii dlouhodobě akumulovaný deficit. Vzhledem k vysoké konkurenceschopnosti nabídky českých firem v tomto směru to může být zajímavá příležitost. Ovšem vzhledem ke skutečnosti, že hlavní zákazníci jsou města a municipality, závisí načasování nabídky na zotavení jejich finančních rozpočtů po pandemii.

Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Lze předpokládat, že psychologické trauma z pandemie COVID-19 zvýší zájem BFR o výrobu vlastních pomůcek a vybavení pro zdravotnictví. Závislost na dovozech z Číny se ukázala během pandemie jakožto fatální nedostatek. Proto bude v roce 2021 existovat zvýšená míra příležitostí pro české firmy, které budou schopny nabídnout výrobu v zemi, nebo alespoň kooperace a investice.

Zemědělský a potravinářský průmysl

Vše nasvědčuje, že agrobyznys vyjde z pandemie jako nejméně poškozené odvětví brazilské ekonomiky. Pro české exportéry je to motivace usilovat o vývoz technologií pro zemědělství. Avšak je nutno zdůraznit, že v této oblasti je velmi tvrdá konkurence USA, Holandska, Německa atd. Uspějí jen ti, kteří budou schopni investovat dostatek financí do propagace v BFR a do zajištění kvalitního dlouhodobého servisu a získání dobrých místních zástupců.

Automobilový průmysl

Brazílie je automobilová velmoc. Globální automobilky působící v Brazílii již patří mezi tradiční odběratele českých dodavatelských firem, nicméně ekonomické problémy způsobené malou konkurenceschopností BFR a vysokým daňovým zatížením se projeví i tomto odvětví. Nejvíce viditelným příkladem bylo rozhodnutí automobilky FORD ukončit veškerou výrobu v Brazílii.

Spolupráce v oblasti vědy, výzkumu a inovací.

Mezi ČR a BFR se rozvinula nadějná spolupráce vědeckých institucí. Zvláště významná je kooperace mezi TAČR a nejvýznamnější brazilskou vzdělávací technickou institucí SENAI. Kvůli pandemii COVID-19 byla odložena návštěva české vědecké delegace v BFR, počítá se s jejím uskutečněním, až to zdravotní podmínky umožní.

4 Kulturní a obchodní jednání

Podkapitoly:

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

4.1 Úvod

Tak jako v případě mnohých jiných vzdálených (a to nejen geograficky) zemí, není ani Brazílie zemí, ve které by se dalo očekávat navázání obchodních kontaktů či realizace obchodních případů pouhým zasláním elektronické nabídky a firemní prezentace vytipovaným firmám z oboru. V případě zájmu o brazilský trh je nutno počítat s určitou počáteční investicí, dlouhodobým úsilím a nutností být často na trhu fyzicky přítomen.

Z hlediska rozdílností ve vzorcích kulturního chování je nutno vždy mít na zřeteli, že Brazilci jsou národ hrdý na velikost a význam svojí země. Brazílie je státem kontinentálních rozměrů, federací která spojuje 26 států a Federální distrikt. To s sebou přináší velkou rozmanitost v kulturní specifčnosti jednotlivých států.

4.2 Oslovení

Nejvhodnější je vyhledat místního zástupce.

Spolupráce s místním zástupcem je velice rozšířenou formou průniku na trh zejména u zboží, které má větší počet zákazníků. Brazilské podniky (zejména státní) zpravidla vyžadují, aby měl dodavatel místního zástupce, se kterým pak komunikují. Jednáním jazykem je pak výhradně portugalská. Požadavek na místního zástupce se objevuje pravidelně v soutěžních podmínkách, v nabídce musí být doloženo jeho jmenování a oprávnění jednat za dodavatele. Činnost zástupce znalého místních podmínek je velmi důležitá pro doplnění informací o potřebném technickém vybavení, přizpůsobení výrobků brazilským normám a homologačnímu procesu a vysvětlení řady právních, obchodních a technických požadavků vypsanych tendrů. Vzhledem ke komplexnosti a nepřehlednosti legislativy je místní zástupce v některých případech téměř nezbytností pro úspěšné absolvování celního řízení a výpočtu daní souvisejících s dovozem, potažmo konečné prodejní ceny. Mimoto je přítomnost kvalitního zástupce v teritoriu jedním z předpokladů pro získání kvalitních informací o trhu, včetně udržování stálého kontaktu se zákazníky.

Mezi vhodné způsoby navázání úvodních kontaktů s teritoriem bezesporu patří návštěva specializovaných veletrhů, kterých se v Brazílii, zejména v São Paulo, každoročně konají stovky a jejichž význam mnohdy přesahuje samotnou zemi, protože se jedná o největší akce svého druhu v rámci celého jiho- nebo dokonce latinskoamerického subkontinentu. Osobní účast umožňuje nejen získání základních informací o trhu a případné konkurenci, ale i velmi přínosný kontakt s místní podnikatelskou mentalitou a zvyklostmi.

Důležitou součástí komunikace s brazilskými partnery (obou pohlaví) je respekt a přesná znalost jejich pracovních zařazení úrovní a titulů. Již byla zmíněna výhoda znalosti portugalského, významné je rovněž znát a respektovat rozdílnosti v oslovování mezi portugalskou brazilskou a portugalskou. V Brazílii se méně užívá tykání.

4.3 Obchodní schůzka

Brazilští partneři rádi jednají při pracovním obědě nebo večeři. Pro českou firmu začínající v BFR je důležitý vhodný výběr restaurace, která by měla mít určitou úroveň prestiže.

Pracovní obědy a večeře je zvykem uskutečňovat později než u nás. Například obědy od 13.00 nebo 13.30, večeře i po 20.00 hodin. Pro jednání

v kancelářích platí běžné zvyklosti.

Brazilci bývají srdeční, záhy se používá křestní jméno. Důležité je nezanedbat před skutečným jednáním dostatečný "small talk".

Brazilci povětšinou bývají dobří obchodníci. Ale velmi důležité je pro ně osobní charisma partnera a vzniklé sympatie. Spěchat příliš přímočaře k hlavnímu obchodnímu jednání může být kontraproduktivní.

Náboženské překážky prakticky neexistují. Vzhledem k pestré škále barev pleti Brazilců je nutné vyhnout se jakýmkoliv náznakům rasové povýšenosti.

Jednání mohou být dlouhá, zvláště v případě pracovního oběda nebo večeře. Spěch není doporučitelný.

Brazilci jsou srdeční a oceňují stejné emoce u partnerů. Na jihu BFR ve státech se silnou německou kulturní stopou může však být vhodná vyšší úroveň formálnosti.

Při obchodních jednáních se běžně konzumuje alkohol.

V oblečení platí běžné evropské standardy. V nejteplejších oblastech (Amazonie, Nordeste) lze při vysokých teplotách přizpůsobit oblečení na úroveň Smart Casual.

Není vhodné zvát partnera domů poprvé. Po bližším seznámení však takové pozvání velmi ocení.

4.4 Komunikace

Brazilci bývají (podobně jako obchodníci z ČR) že ovládají angličtinu. V skutečnosti je dobrá znalost angličtiny obvyklá jen u největších firem a podniků.

Pokud tedy zahraniční zájemce o obchod neumí portugalsky, pak je vhodné mít tlumočníka. Znalost portugalštiny je však při jednání zásadní výhodou.

Pokud se týká komunikačních tabu, lze zmínit, že je vždy vhodné se vyhnout tématům souvisejícím s rasismem a kritice enviromentální a jiné politiky BFR.

Osobní jednání je v BFR daleko neúčinnější. Brazilci při jednání citlivě vnímají charisma zahraničního partnera. "Sucharský" přístup nevede k dobrým výsledkům.

4.5 Doporučení

Chtějí-li se české podniky prosadit v Brazílii, musí k zemi, její kultuře a obchodním zvyklostem, přistupovat s respektem a pokorou. Různorodost a nekonečná pestrost Brazílie se projevuje ve všech oblastech, včetně obchodu a souvisejících služeb. V Brazílii najdeme jak velmi vyspělé oblasti, které snesou plné srovnání s nejrozvinutějšími státy světa, tak i místa, která budí dojem, že zde ekonomický vývoj ustrnul v dobách dávno minulých. Proto je Brazílie zemí, jejíž trh je nutno zpravidla zpracovávat na regionální bázi, vždy s ohledem na reálné podmínky v konkrétním místě. Mezi faktory, které výrazně ovlivňují úspěšnost prodeje, patří kromě ceny, kvality a obalu zejména osobní přítomnost při úvodních jednáních a schopnost vést jednání v portugalštině (přímo a nebo s tlumočnickem). Pokud není možno jednat v portugalštině, doporučuje se spíše angličtina před španělštinou, nicméně vše záleží na předchozí dohodě obou stran. Brazilští partneři mají potřebu časté komunikace, které je vhodné vyhovět. Kulturní zvyklosti velí udržovat i občasná neformální setkání. Jestliže intenzivní kontakt ze strany zahraničních firem není, mohou si to brazilští partneři vysvětlovat jako nedostatek zájmu.

Obrňte se trpělivostí a mějte pro všechny případy vždy velkou časovou rezervu. Nespěchejte a živě se zajímejte o věci, které s obchodem zdánlivě nesouvisejí. Rozhodně je nepodceňujte. Brazilští byznysmeni jsou seriózní a rozlišují kvalitu. Pokud mluvíte portugalsky, máte zásadní výhodu. Dlouhodobě pečujte o osobní vztahy. Vystupujte příjemně a sebevědomě a dbejte na formální znaky, jako je oděv nebo způsob vyjadřování. Jednání často probíhá při společném obědě či večeři. Pozvání neodmítejte! Překvapte hostitele drobnou pozorností, ocení to. Důležitou roli hraje hierarchie uvnitř společnosti – i o méně důležitých věcech často rozhoduje většinou jen úzká skupina vedení, respektive majitel. Brazílie trpí řadou problémů (korupce, složitá neefektivní byrokracie, atd.).

4.6 Státní svátky

- 1 1. leden - Nový rok
- 1 březen - Karneval (proměnlivé datum)
- 1 duben - Velikonoce
- 1 21. dubna - Tiradentes (národní hrdina)
- 1 1. května - Svátek práce
- 1 červen - Corpus Christi (proměnlivé datum)
- 1 7. září - Den brazilské nezávislosti
- 1 12. října - Panna Marie z Aparecidy
- 1 2. listopadu - Památka zesnulých
- 1 15. listopadu - Vyhlášení republiky
- 1 24.-25. prosince - Vánoční svátky
- 1 31. prosince - Silvestr

V době karnevalu (proměnlivé datum v únoru/březnu) je doporučitelné neplánovat okolo tohoto data žádná jednání ani akce. Kromě v výše uvedených oficiálních svátků se také slaví významné dny v rámci jednotlivých států federace (např. založení São Paula, apod.).

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

5.1 Vstup na trh

Brazílie patří z hlediska exportérů k nejsložitějším trhům na světě.

Tradičně existuje skrytý protekcionismus, který chrání domácí výrobu, ale rovněž již naladěné vztahy s velkými zahraničními partnery.

Až na některé výjimky je pro naladění úspěšného udržitelného vývozu do BFR nutno počítat s velkými investicemi a dlouhodobou přípravou.

Pokud se týká obchodní svobody, uvádí respektovaný žebříček Index of Economic Freedom 2021 (The Heiratge Foundation), že Brazílie je až na 143. místě na světě v úrovni svobody obchodu a podnikání. V rámci Latinské Ameriky je svoboda pro obchod v Brazílii hodnocena až na 24. místě, dokonce až za Nikaragou.

V roce 2021 se stav svobody obchodu a podnikání v Brazílii dále zhoršil, zvláště v oblasti vymahatelnosti práva, vlastnických práv a v oblasti daňové.

Charakteristickým znakem exportu do Brazílie je ne vždy zcela jednoduchá celní procedura, kterou musí jménem dovozce ze zákona vykonávat celní deklarant (despachante aduaneiro) s licencí. Celní procedura je v porovnání s ostatními zeměmi, kde se odbavení počítá na hodiny, kalkulována v mnohem delších časových jednotkách, přičemž v případě, že dovozce není schopen dodat všechny požadované dokumenty, se může protáhnout i na mnoho týdnů. Zároveň náklady na celní a přístavní poplatky jsou až o 50 % vyšší, než je ve světě obvyklé a v případě kontejnerů jsou dokonce násobkem nákladů v evropských přístavech. Náklady na jiný druh přepravy zboží jsou však ještě vyšší, ať už se jedná o dopravu silniční či leteckou. Dovozy podléhají celnímu režimu, který je dán celním sazebníkem integračního seskupení Mercosul – Tarifa Externa Comum (TEC).

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Tak jako v případě mnohých jiných vzdálených (a to nejen geograficky) zemí, není ani Brazílie zemí, ve které by se dalo očekávat navázání obchodních kontaktů či realizace obchodních případů pouhým zasláním elektronické nabídky a firemní prezentace vytipovaným firmám z oboru. V případě zájmu o brazilský trh je nutno počítat s určitou počáteční investicí, dlouhodobým úsilím a nutností být často na trhu fyzicky přítomen.

Mezi nejvhodnější způsoby navázání úvodních kontaktů s teritoriem bezesporu patří návštěva specializovaných veletrhů, kterých se v Brazílii, zejména v São Paulo, každoročně konají stovky a jejichž význam mnohdy přesahuje samotnou zemi, protože se jedná o největší akce svého druhu v rámci celého jiho nebo dokonce latinskoamerického subkontinentu. Osobní účast umožňuje nejen získání základních informací o trhu a případné konkurenci, ale i velmi přínosný kontakt s místní podnikatelskou mentalitou a zvyklostmi.

Nejvhodnějším způsobem vstup na trh je místní zástupce. Podmínky pro vedení prodejních zástupců na brazilském trhu upravuje zákon č. 4886 z r. 1965 a jeho úprava, zákon č. 8420 z r. 1992. Požadavek na místního zástupce se objevuje pravidelně v soutěžních podmínkách, v

nabídce musí být doloženo jeho jmenování a oprávnění jednat za dodavatele. Činnost zástupce znalého místních podmínek je velmi důležitá pro doplnění informací o potřebném technickém vybavení, přizpůsobení výrobků brazilským normám a homologačnímu procesu a vysvětlení řady právních, obchodních a technických požadavků vypsanych tendrů. Vzhledem ke komplexnosti a nepřehlednosti legislativy je místní zástupce v některých případech téměř nezbytností pro úspěšné absolvování celního řízení a výpočtu daní souvisejících s dovozem, potažmo konečné prodejní ceny. Mimoto je přítomnost kvalitního zástupce v teritoriu jedním z předpokladů pro získání kvalitních informací o trhu, včetně udržování stálého kontaktu se zákazníky. Na tomto místě je vhodné zdůraznit, že bez fyzické přítomnosti v Brazílii, bez znalosti jazyka a místního prostředí je vyřízení jakýchkoli formalit a rozvíjení obchodních aktivit v zemi téměř vyloučeno. Zároveň je velice důležité být s místním zástupcem v častém kontaktu.

5.3 Marketing a komunikace

Při uvádění výrobku na trh je nutno počítat s velkými rozdíly mezi jednotlivými brazilskými regiony, kdy každý má zpravidla značně odlišný socio-ekonomický i kulturní profil. Například pro prodej výrobku/služby je nutno aplikovat jinou strategii v kosmopolitním São Paulo (k dispozici násobně více druhů a množství médií, možnost použít např. zahraniční hudbu/globální prvky atd.) než na Severu či Severovýchodě země, kde může být klíčem k úspěchu identifikace nejvýznamnější lokální rozhlasové stanice.

Mediální trh v Brazílii je značně konzervativní. Při zadávání inzerce je nutno spoléhat na reklamní agentury. Největší mediální skupina Globo kontroluje asi 75% reklamního trhu. Velkoplošná venkovní inzerce je značně regulována, v některých státech federace i zakázána.

Reklama v médiích není s ohledem na velikost trhu a finanční možnosti českých podniků nejvhodnějším propagačním kanálem. V Brazílii, stejně jako v mnoha jiných zemích, je stále více populární reklama na internetu, včetně aktivního působení inzerentů na sociálních sítích. Zásadní roli přitom hrají mobilní zařízení (zejména telefony), neboť se v mnoha případech jedná o jediné přístroje, kterými se Brazilci připojují k internetu a na sociální síť (nevlastní PC či notebooky).

Branding produktu a strategie uvedení výrobku na trh: Značka je pro brazilského spotřebitele významným rozhodovacím faktorem, zvláště s rychle rostoucí střední třídou (přes 100 miliónů spotřebitelů). Většina studií se shoduje, že přenesení „hotové značky“ v případě Brazílie nikdy příliš nefungovalo. Výrobek by proto měl v oblasti brandingů a při uvedení na trh získat „brazilskou příchutí“. Osvědčeným receptem je tradice známých značek obohacená o místní inovaci – tedy zohlednění brazilských vlastností jako je rodinný život, štěstí, brazilská příroda či topografie, optimismus nebo pocit hrdosti na to být Brazilcem. Je však nutno dávat pozor na v zahraničí vžitě stereotypy o Brazílii ("země fotbalu, karnevalu a kávy"), které mohou při nevhodném marketingovém zpracování působit spíše kontraproduktivně.

Vzhledem ke kulturním specifikům BFR je nejsilnějším prostředkem marketingu nadále lobbying prostřednictvím vhodného místního zástupce, která má odpovídající politické a obchodní kontakty.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Brazílie je členem WIPO, signatářem dohody TRIPS a její systém ochrany práv duševního a průmyslového vlastnictví lze považovat za standardní. Přesto však je v této oblasti standardním úkazem porušování domácí legislativy i mezinárodních závazků země. Velmi rozšířený je prodej a užívání nelegálního software a nelegální prodej hudebních nahrávek a filmů, jejichž nabídka bývá na všech větších trzích nebývalé bohatá. Dochází také k mnoha případům falšování světových oděvních značek.

Procesy s cílem prokázat nerespektování duševního vlastnictví by byly v BFR natolik drahé, že nelze tuto cestu doporučit jako reálnou. Pouze v případě těch nejbohatších firem.

V souvislosti s ochranou práv duševního vlastnictví nebyly v posledních letech zaznamenány žádné oficiální stížnosti českých subjektů, které by odrážely poškození jejich zájmů.

5.5 Trh veřejných zakázek

Ústava v článku 37, odstavec XXI, řeší režim zadávání veřejných zakázek ustanovením, podle kterého veškeré práce, služby, nákupy a prodeje státu, jeho institucí a jejich poboček (na federální, státní nebo místní úrovni) musí být provedeny formou veřejné soutěže za podmínek, které budou pro všechny přihlášené strany rovnocenné. Každý kontrakt musí také obsahovat způsob platby v takové formě, jak to bylo v návrhu přihlášené strany uvedeno. K provádění tohoto ustanovení ústavy byl r. 1993 schválen federální zákon č. 8666 o provádění veřejných soutěží, který dále rozvádí všeobecné podmínky soutěží, jejich kategorie, vedení, rozhodování a uzavření kontraktu s vítězem soutěže. Pro přihlášení se do soutěže je vhodné využívat místních zástupců, kteří mají o podmínkách soutěží detailní znalost.

Podmínky k registraci společností, které mají zájem se zúčastnit výběrových řízení pravidelně vyhlašovaných městy a státy federace, jsou uváděny v oficiálních denících těchto států. Tendrů se mohou často účastnit pouze brazilské právní subjekty, ačkoliv z dlouhodobého hlediska lze konstatovat snahu o zrovnoprávnění zahraničních firem s tuzemskými (např. začleněním GPA v rámci WTO). Z pohledu ČR tuto podmínku splňuje řada společností, které jsou již etablovány v Brazílii (viz kapitola 4.4). Tendry vypisované státními podniky a institucemi bývají z obchodního hlediska velice atraktivní. Jedná se mnohdy o dodávky zboží jak pro civilní sektor, tak pro záchranné, represivní a ochranné složky měst nebo jednotlivých států. Veřejné zakázky jsou publikovány na webových stránkách vlád jednotlivých států.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Zákon o státní arbitráži z r. 1992 reguluje způsob urovnávání obchodních sporů a současně vysvětluje přístup soudu k právním rozhodnutím o arbitráži vydaným v zahraničí. Domácí arbitrážní spory se navíc ještě řídí Občanským zákoníkem. Doporučuje se zahrnout do obchodní smlouvy ustanovení o řešení případného sporu u mezinárodních soudních dvorů nebo u soudní instance v třetí zemi. Obecně lze konstatovat, že soudní spory vedené před brazilskými soudy jsou velice zdlouhavé; není výjimkou, že prvoinstanční rozsudek je vydán např. i 10 let po podání žaloby. Kromě obvyklých rizik je nutno vzít v úvahu specifické podmínky Brazílie, zejména její rozlohu a rozdílnou úroveň industrializace jednotlivých států federace. Vyplatí se počítat se značným úrokovým zatížením, je nutno sledovat pohyb směnného kurzu domácí měny apod. Z pohledu zahraničního podnikatelského subjektu je jedním z největších problémů množství, komplexnost a nepřehlednost legislativy upravující dílčí problematiky. Stav nezaměstnanosti, úroveň vzdělání, odbornost pracovníků a schopnost komunikace převážně pouze v portugalské jazyce jsou další významné, často limitující faktory. Dlouhé platební lhůty, postupné splátky a trvalý dohled Centrální banky, která dohlíží na mnohé operace, patří mezi faktory, které mnohým exportérům a importérům ztěžují přístup na brazilský trh. Vzhledem k časté neznalosti místního prostředí je doporučováno zajištění platby akreditivem, což je však mnohdy velmi nákladné, zvláště při dlouhých platebních lhůtách.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Ministerstvo zahraničních věcí ČR doporučuje českým občanům, aby si před cestou ověřili u zastupitelského úřadu navštěvovaného státu, zda se podmínky pro vstup a pobyt nezměnily.

Od roku 2005 je v platnosti bilaterální dohoda mezi ČR a Brazílií o zrušení vízové povinnosti. Na jejím základě mohou držitelé českých cestovních pasů vstupovat na území Brazílie a přechodně zde pobývat po dobu do 90 dnů, nebude-li účelem jejich pobytu výkon výdělečné činnosti. Pro vstup do země brazilské orgány vyžadují platnost cestovního dokladu minimálně šest měsíců, v některých případech mohou dále požadovat předložení zpáteční letenky, prokázání dostatečných finančních prostředků (kreditní karta, finanční hotovost, výpis z účtu), platné cestovní pojištění, hotelovou rezervaci apod. Brazilské orgány u cestujících příjezdících z evropských zemí nevyžadují mezinárodní očkovací průkaz. Mohou jej však požadovat u cestujících, kteří do země přijíždějí ze sousedních latinskoamerických zemí amazonské oblasti.

Při cestách do oblasti Amazonky a vnitrozemí je rozhodně doporučeno očkování proti žluté zimnici. Čeští lékaři dále doporučují očkování proti hepatitidě (žloutence) typu A a B. Běžní návštěvníci Brazílie se však mohou i v městských aglomeracích setkat s tropickými onemocněními přenášenými komáry, proti kterým neexistuje očkování (horečka dengue, zika, chicungunya). Tato situace panuje zejména v letních měsících, což v brazilských podmínkách představuje období prosinec až březen.

V Brazílii neexistují omezení dovozu peněz, nicméně je nutno deklarovat částky přesahující ekvivalent 10 000 BRL. Pokud jde o celní předpisy ohledně dováženého zboží osobní potřeby, každý cestovatel musí deklarovat pouze předměty, které nejsou pro osobní potřebu, v hodnotě vyšší než 500 USD. Ilegální vývoz rostlin a živočichů z Brazílie je přísně trestán.

Brazílie je země s relativně vysokou úrovní kriminality, která je soustředěna zejména do městských aglomerací a zde především do chudinských čtvrtí, tzv. favel. Cizinec je svým vzhledem a vystupováním lehce odlišitelný od místního obyvatelstva a stává se snadným terčem pouliční kriminality. Doporučuje se proto ponechávat cestovní doklad v hotelu a v ulicích měst se pohybovat pouze s jeho kopií a omezeným množstvím finančních prostředků. V případě loupežného přepadení se doporučuje zachovat klid a neklást jakýkoliv odpor.

Cestování veřenou dopravou je ve většině brazilských států do určité míry nebezpečné. (Existují některé výjimky zvláště na jihu Brazílie, např. Curitiba)

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Zaměstnávání občanů ČR je možné, pokud český státní příslušník obdrží od brazilského Ministerstva práce (Ministério de Trabalho) přechodné

nebo trvalé pracovní povolení, které je zároveň podmínkou pro udělení přechodného nebo trvalého pobytu.

K obstarání takového povolení je vhodné využít služeb místního zprostředkovatele (despachante).

Pro informace ohledně požadavků a dalších podmínek řízení při podání žádosti o vízum či povolení k pobytu za účelem zaměstnání na území Brazílie je třeba kontaktovat Velvyslanectví Brazílské federativní republiky v Praze.

V červnu 2010 byla v BFR stanovena úroveň minimální mzdy na 1.045,00,- reálů (209,- USD).

5.9 Veletrhy a akce

AGRISHOW, Mezinárodní veletrh zemědělské technologie Ribeirao Preto, SP, www.agrishow.com.br

Potravinářství EXPOVINIS BRASIL, Mezinárodní veletrh vína São Paulo, SP, www.exponor.com.br

Obranné a bezpečnostní technologie LAAD – Latin America Defence and Security, největší veletrh obranných a bezpečnostních technologií v Latinské Americe Rio de Janeiro, RJ, www.laadexpo.com

Hoteliérství EQUIPOTEL, Mezinárodní veletrh s produkty pro hotely, byty a restaurace São Paulo, SP, www.equipotel.com.br

Strojírenství Mecânica, Mezinárodní strojírenský veletrh São Paulo, SP, www.mecanica.com.br

Sklářství GLASS SOUTH AMERICA, Mezinárodní veletrh sklářského průmyslu São Paulo, SP, www.nm-brasil.com.br

Stavebnictví FEICON BATIMAT, Mezinárodní veletrh stavebního průmyslu São Paulo, SP, www.feicon.com.br

EXPOLUX, Mezinárodní veletrh osvětlení São Paulo, SP, www.expolux.com.br

Zdravotnictví, farmacie HOSPITALAR, Mezinárodní veletrh produktů, vybavení, služeb a technologií pro nemocnice, laboratoře a lékárny São Paulo, SP, www.hospitalar.com.br FCE PHARMA, Mezinárodní výstava technologií pro farmaceutický průmysl São Paulo, SP, www.nm-brasil.com.br

Životní prostředí FIMAI, Mezinárodní veletrh životního prostředí a udržitelnosti São Paulo, SP, www.fimai.com.br AMBIENTAL EXPO, Mezinárodní veletrh vybavení a řešení pro životní prostředí São Paulo, SP, www.ambientalexpo.com.br

6 Kontakty

Podkapitoly:

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Generální konzulát ČR v São Paulo Consulado Geral da República Tcheca Av. Morumbi, 635, Jardim Guedalla CEP 05607-000 São Paulo - SP, Brasil Tel.: (+ 55 11) 3031 1729 / 30318997, 3814 3728 Konzulární pohotovost pro případy nouze (mobil): (+55 11) 98473 2905 E-mail: saopaulo@embassy.mzv.cz Web: www.mzv.cz/saopaulo Konzulární působnost pro brazilské státy: Espírito Santo, Minas Gerais, São Paulo, Paraná, Santa Catarina, Rio de Janeiro, Rio Grande do Sul, Mato Grosso do Sul.

CzechTrade São Paulo Vedoucí kanceláře: Miroslav Mandák Tel.: (+55 11) 9 9366-4112 miroslav.mandak@czechtrade.cz
www.czechtrade.com.br

CzechTourism (zahraniční kancelář pro Latinskou Ameriku) Oficina de Turismo de la República Checa - CzechTourism Vedoucí kanceláře: Petr Lutter Ejercito Nacional 505, of. 402 Colonia Granada 11520 Mexico D.F., Mexico Tel.: (+52) 5555 45 8000 E-mail: mexico@czechtourism.com

CzechTourism (smluvní zástupce pro Brazílii) Autoridade do Turismo Tcheco Vedoucí kanceláře: Luiz Fernando Destro Athos de Comunicação Rua Araújo 165, Conjunto 30 CEP 01220-020 São Paulo - SP, Brasil Tel./Fax: (+55 11) 3156 8288 E-mail: saopaulo@czechtourism.com

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

- 1 Záchranka (Pronto-Socorro) 192
- 1 Hasiči (Bombeiros) 193
- 1 Pořádková policie (Polícia Militar) 190
- 1 Federální policie (Polícia Federal) 194
- 1 Kriminální policie (Polícia Civil) 197

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

- 1 Vláda a instituce Prezidentský palác - www.planalto.gov.br
- 1 Ministerstvo zahraničních věcí - www.mre.gov.br
- 1 Ministerstvo financí - www.fazenda.gov.br
- 1 Brazilský institut geografie a ekonomie (statistický úřad) - www.ibge.gov.br
- 1 Centrální banka - www.bcb.gov.br
- 1 Generální ředitelství cel - www.aduaneiras.com.br
- 1 Národní konfederace průmyslu - www.cni.org.br
- 1 Národní konfederace obchodu - www.cnc.com.br
- 1 Brazilský svaz vystavovatelů - www.ubrafe.org.br
- 1 Svaz obchodu státu São Paulo - www.acsp.com.br
- 1 Svaz průmyslu státu São Paulo - www.fiesp.com.br
- 1 Svaz průmyslu státu Rio de Janeiro - www.firjan.org.br
- 1 Vybraná média O Globo (deník největší mediální skupiny Globo, Rio de Janeiro) - <https://oglobo.globo.com/>

- 1 Folha de São Paulo (největší deník v São Paulo) - <http://www.folha.uol.com.br/>
- 1 Valor Econômico (nejvýznamnější hospodářský deník) - <http://www.valor.com.br/>